

مقایسه بلوغ عاطفی و ابعاد آن بر اساس صمیمیت زناشویی در افراد متاهل شهرستان گتوند

مهدی نصیرنژاد ملک‌شا^۱، کوثر نصیری^۲

^۱ دانشجوی کارشناسی روانشناسی دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران (نویسنده مسئول)

^۲ دانشجوی کارشناسی روانشناسی دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران

چکیده

هدف تحقیق حاضر مقایسه بلوغ عاطفی و زیرمقیاس‌های آن بر اساس صمیمیت زناشویی در افراد متاهل بود. روش تحقیق علی-مقایسه‌ای بود. جامعه آماری این تحقیق شامل کلیه زنان و مردان متاهل ساکن شهرستان گتوند استان خوزستان بود که از جامعه مذکور به روش نمونه‌گیری در دسترس تعداد ۱۰۳ نفر (۵۶ زن و ۴۷ مرد) انتخاب شدند و با تکمیل پرسشنامه‌های مقیاس بلوغ عاطفی و پرسشنامه صمیمیت زناشویی در این تحقیق شرکت کردند. داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار spss نسخه ۲۶ و با بهره‌گیری از آزمون t مستقل تجزیه و تحلیل شدند. نتایج نشان داد بین افراد با صمیمیت زناشویی بالا و افراد دارای صمیمیت زناشویی پایین، به لحاظ میزان بلوغ عاطفی و تمام زیرمقیاس‌های آن تفاوت وجود دارد و این تفاوت به لحاظ آماری معنادار است ($p < 0.005$). با توجه به میانگین‌ها، برتری در میزان بلوغ عاطفی با افرادی است که صمیمیت زناشویی بالاتری داشته‌اند. بر اساس نتایج پژوهش حاضر به روانشناسان خانواده پیشنهاد می‌شود برای بهبود روابط زوجین بر مبنای بهبود سطح صمیمت زناشویی آنان، به اهمیت ارتقای بلوغ عاطفی زوجین توجه داشته باشند.

واژه‌های کلیدی: صمیمیت زناشویی، صمیمیت، بلوغ عاطفی، افراد متاهل.

مقدمه

خانواده به عنوان مهم‌ترین واحد هر جامعه‌ای (میلیان و همکاران، ۱۴۰۰)، مرکز صمیمانه‌ترین روابط بین فردی است (بختیاری و همکاران، ۱۴۰۰). در جوامع مختلف رابطه زناشویی به عنوان منبع اولیه تغذیه عاطفی و حمایتی در نظر گرفته می‌شود (حسین‌زاده و همکاران، ۱۴۰۰). یکی از عوامل مهم و زمینه‌ساز در بهبودی روابط زوجین، صمیمیت زناشویی می‌باشد (منصوری و همکاران، ۱۳۹۹). صمیمیت شامل معانی متفاوتی بر اساس سن، جنس، تحصیلات و فرهنگ است که این مسئله تعریف مفهوم اصلی صمیمیت را دشوار می‌کند و از این روی بین محققان اجماع نظری بر روی تعریف این مفهوم وجود ندارد (مارتین و تاردیف، ۲۰۱۴؛ میچل، ۲۰۰۷؛ کاردان‌سوراکی و همکاران، ۲۰۱۶). صمیمیت را می‌توان رابطه‌ای نزدیک، محبت‌آمیز و خودمانی و یا رابطه شخصی و عاشقانه با فردی دیگر دانست که این رابطه نیازمند شناخت اطلاعات بسیار جزئی و عمیق از آن فرد است (باگروزی، ۲۰۰۸؛ احمدیان و حقایق، ۱۳۹۹). صمیمیت در رابطه زناشویی، با تکیه بر رضایت خاطر، پذیرش و عشق تشکیل می‌شود (زراچ و همکاران، ۲۰۱۰؛ بهبهانی و قربان‌شیرودی، ۱۳۹۹). در واقع صمیمیت زناشویی را می‌توان محصول جانبی تعامل زناشویی به حساب آورد (کانگ و یو، ۲۰۰۵؛ چوی و همکاران، ۲۰۴۰). صمیمیت زناشویی همواره با مهر و محبت، احترام، نزدیکی در رابطه و تمایلات جنسی همراه است و می‌تواند نقش کلیدی در کیفیت زندگی زناشویی ایفا کند (گریف و مالهر، ۲۰۰۱؛ قاسمی جوبنه و همکاران، ۱۳۹۸).

یکی از مولفه‌هایی که به عنوان عاملی مهم، نقشی محوری در زندگی زناشویی ایفا می‌کند، بلوغ عاطفی است (قاسمی ورنیاب و همکاران، ۱۳۹۹). بلوغ عاطفی به عنوان توانایی فرد در پاسخ به موقعیت‌ها، کنترل احساسات و رفتار بزرگسالانه در برخورد با دیگران تعریف می‌شود (باگات و همکاران، ۲۰۱۶). به بیان دیگر بلوغ عاطفی به رشد و یا جهشی گفته می‌شود که فرد رشدیافته در این زمینه بتواند به کنترل احساسات، دریافت و شناخت آن برسد و بر مبنای آن عمل کند (ابراهیمی و حیدری، ۱۳۹۹). مهم‌ترین نشانه بلوغ عاطفی، توانمندی در تحمل تنش و همچنین بی‌تفاوت بودن نسبت به محرک‌هایی که بر فرد اثر گذاشته و احساسات او را تغییر می‌دهند، می‌باشد (شارما، ۲۰۱۲؛ قره داغی و مبینی کشه، ۱۳۹۹). فردی را می‌توان از لحاظ عاطفی بالغ دانست که توانسته باشد عواطف و احساسات خود را شناخته و شیوه ابراز صحیح و کنترل آن‌ها را بداند (یاوری، ۱۳۹۲؛ ملجائی و همکاران، ۱۳۹۸).

در پژوهش قاسمی ورنیاب و همکاران (۱۳۹۹)، با بررسی مدلی ساختاری که صمیمیت در آن نقش میانجی‌گر داشته است، رابطه مستقیم صمیمیت و بلوغ عاطفی مشخص گردید. همچنین طبق پژوهش حاتمیان و بهبودی (۱۳۹۶)، مشخص شد که مولفه‌های صمیمیت زناشویی و بلوغ عاطفی، با یکدیگر همبستگی معنادار دارند و می‌توان بر اساس مولفه‌های بلوغ عاطفی، صمیمیت زناشویی را پیش‌بینی نمود.

^۱Marital Intimacy^۲Martin & Tardif^۳Mitchell^۴Kang & Yoo^۵Choi^۶Emotional Maturity^۷Bhagat

با توجه به نقشی که صمیمیت زناشویی می‌تواند در کیفیت زندگی خانواده ایفا کند و همچنین با توجه به پیشینه پژوهشی و ارتباطی که بین این مولفه حیاتی با متغیر بلوغ عاطفی برقرار است، اهمیت موضوع مشخص می‌گردد. بر این اساس پژوهش حاضر با هدف مقایسه بلوغ عاطفی و ابعاد آن بر اساس صمیمیت زناشویی در افراد متاهل انجام شد.

روش

روش پژوهش حاضر علی-مقایسه‌ای است. جامعه تحقیق شامل کلیه زنان و مردان متاهل ساکن شهرستان گتوند استان خوزستان بود. از جامعه مذکور به روش نمونه‌گیری در دسترس تعداد ۱۰۳ نفر (۵۶ زن و ۴۷ مرد) انتخاب شدند. جهت جمع-آوری داده‌ها از ابزارهای زیر استفاده شد:

مقیاس بلوغ عاطفی^۸ (EMS): این پرسشنامه که توسط سینگ و بهارگاوا (۱۹۷۴؛ ترجمه کرمی، ۱۳۸۹) ساخته شده است، دارای ۴۸ سوال می‌باشد که پنج حیطه بازگشت عاطفی، فروپاشی شخصیت، عدم ثبات عاطفی، سازگاری اجتماعی و فقدان استقلال را می‌سنجد. پاسخ به سوالات این پرسشنامه در طیف لیکرت ۵ درجه‌ای (خیلی زیاد تا هرگز) تعریف می‌گردد و نمره-گذاری این پاسخ‌ها نیز به این صورت است که به خیلی زیاد تا هرگز نمره ۱ تا ۵ داده می‌شود. روایی و پایایی این آزمون نیز مناسب برآورد شده است (ابراهیمی و حیدری، ۱۳۹۹). در این پرسشنامه هر چقدر آزمودنی نمره بیشتری کسب کند، بلوغ عاطفی او بیشتر است و هر چه نمره کمتری کسب کند، بلوغ عاطفی او ضعیف‌تر است.

پرسشنامه صمیمیت زناشویی^۹ (MIS): این مقیاس که دارای ۱۷ سوال می‌باشد، توسط تامپسون و والکر (۲۰۰۲) برای سنجش میزان صمیمیت زوجین ساخته شده است. در این پرسشنامه هر چه آزمودنی نمره بالاتری کسب کند، صمیمیت زناشویی بیشتری دارد. روایی محتوایی و صوری این پرسشنامه تایید شده و همچنین پایایی درونی کل مقیاس به روش آلفای کرونباخ ۰/۹۶ به دست آمده است (اعتمادی و همکاران، ۱۳۹۸). همچنین خزاعی (۱۳۸۶) روایی ملاکی این پرسشنامه را مناسب ارزیابی کرده و پایایی کل مقیاس را ۰/۸۵ به دست آورده است (بختیاری و همکاران، ۱۴۰۰).

یافته‌ها

بر اساس نمرات آزمودنی‌ها در پرسشنامه صمیمیت زناشویی، افراد به دو گروه دارای صمیمیت زناشویی بالا (۴۸) و پایین (۵۵) نفر تقسیم شدند. نتایج توصیفی متغیرهای تحقیق در جدول ۱ ارائه شده است.

جدول ۱. توزیع متغیرهای تحقیق بر اساس شاخص‌های پراکندگی و گرایش مرکزی

افراد با صمیمیت زناشویی بالا		افراد با صمیمیت زناشویی پایین		متغیرهای پژوهش
SD	M	SD	M	
۲۳/۶۲	۱۸۸/۹۶	۲۴/۹۲	۱۶۵/۰۳	بلوغ عاطفی
۶/۶۹	۳۴/۴۲	۷/۲۹	۲۹/۴۴	زیرمقیاس عدم ثبات عاطفی
۶/۸۸	۳۸/۸۳	۷/۱۹	۳۲/۹۳	زیرمقیاس بازگشت عاطفی

^۸Emotional Maturity scale

^۹Marital Intimacy Scale

۴/۶۷	۴۲/۶۵	۶/۵۸	۳۷/۹۸	زیرمقیاس ناسازگاری عاطفی
۵/۸۴	۴۱/۹	۶/۶۸	۳۶/۱۲	زیرمقیاس فروپاشی شخصیت
۴/۷۴	۳۱/۱۷	۴/۴	۲۸/۵۵	زیرمقیاس فقدان استقلال

به منظور بررسی مفروضه نرمال بودن توزیع نمرات متغیرهای پژوهش، از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف استفاده شد که نتایج آن در جدول ۲ ارائه شده است.

جدول ۲. آزمون فرض نرمال بودن توزیع متغیرهای پژوهش با استفاده از آماره کولموگروف-اسمیرنوف				
متغیر	کولموگروف-اسمیرنوف (K-S)	سطح معناداری		
بلوغ عاطفی	۰/۰۷۰	۰/۲۰۰		

بر اساس نتایج جدول ۲، از آنجایی که سطح معناداری به دست آمده در آزمون کولموگروف-اسمیرنوف، در متغیر پژوهش بیش از مقدار ملاک (۰/۰۵) می‌باشد، می‌توان گفت که توزیع متغیر پژوهش در نمونه آماری نرمال بوده و در نتیجه می‌توان فرضیه‌های پژوهش را از طریق آزمون‌های پارامتریک مورد بررسی قرار داد. برای بررسی اینکه بین افراد با صمیمیت زناشویی بالا و پایین به لحاظ بلوغ عاطفی و ابعاد آن شامل عدم ثبات عاطفی، بازگشت عاطفی، ناسازگاری عاطفی، فروپاشی شخصیت و فقدان استقلال تفاوت معنادار وجود دارد، از آزمون t مستقل استفاده شده که نتایج آن در جدول ۴ ارائه شده است.

جدول ۳. نتایج آزمون t مستقل برای مقایسه بلوغ عاطفی و ابعاد آن در افراد با صمیمیت زناشویی بالا و پایین				
متغیر	df	اختلاف میانگین	t	P
بلوغ عاطفی	۱۰۱	۲۳/۹۲	۴/۹۸	۰/۰۰۰
عدم ثبات عاطفی	۱۰۱	۴/۹۸	۳/۵۴	۰/۰۰۱
بازگشت عاطفی	۱۰۱	۵/۹۱	۴/۲۴	۰/۰۰۰
ناسازگاری عاطفی	۱۰۱	۴/۶۶	۴/۰۹	۰/۰۰۰
فروپاشی شخصیت	۱۰۱	۵/۷۵	۴/۶۲	۰/۰۰۰
فقدان استقلال	۱۰۱	۲/۶۲	۲/۹۱	۰/۰۰۴

نتایج جدول ۳ نشان می‌دهد که بین میانگین بلوغ عاطفی و ابعاد آن در افراد با صمیمیت زناشویی بالا و پایین تفاوت معنادار آماری وجود دارد ($p < ۰/۰۰۵$) که با توجه به میانگین‌ها، برتری با افرادی است که صمیمیت زناشویی بالایی داشته‌اند.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر به منظور مقایسه بلوغ عاطفی و زیرمقیاس‌های آن براساس صمیمیت زناشویی در افراد متأهل انجام گرفت. پس از بررسی داده‌های پژوهش نتایج نشان داد بین افراد متأهل با صمیمیت زناشویی بالا و پایین به لحاظ بلوغ عاطفی و تمامی ابعاد آن تفاوتی معنادار وجود دارد و به عبارت دقیق‌تر افراد با صمیمیت زناشویی بالا، بلوغ عاطفی بالاتری را نسبت به افراد با

صمیمیت زناشویی پایین‌تر داشته‌اند که این یافته‌ها با نتایج پژوهش قاسمی و ورنیاب و همکاران (۱۳۹۹) و همچنین پژوهش حاتمیان و بهبودی (۱۳۹۶) از این جهت که این دو متغیر رابطه معنادار دارند همسو است.

در تبیین یافته‌های این پژوهش می‌توان گفت که از سویی با بالاتر رفتن صمیمیت زناشویی، شاهد سطوح مطلوب‌تر بلوغ عاطفی هستیم؛ از سوی دیگر با بالا رفتن بلوغ عاطفی و سطوح آن در افراد متاهل صمیمیت زناشویی نیز ارتقا می‌یابد. در نتیجه به علت حساسیت موضوعات بین زوج‌ها پیشنهاد می‌شود که تأثیرات این دو مولفه بر یکدیگر دقیق‌تر مورد بررسی علمی قرار گیرد. همچنین به علت محدودیت‌های موجود در پژوهش، فرصتی برای بررسی متغیرهای میانجی‌گر بین مولفه‌ها فراهم نیامد به همین علت توصیه می‌شود در تحقیقات گسترده‌تر و در جامعه‌های بزرگ‌تر و حجم‌نمونه بیشتر، نقش میانجیگرهای این دو مولفه نیز مورد بررسی قرار گیرند. به مشاوران ازدواج و روانشناسان خانواده پیشنهاد می‌شود برای حل مشکلات زناشویی و همچنین بهبود روابط زوجین بر مبنای بهبود سطح صمیمیت زناشویی آنان، به اهمیت ارتقای بلوغ عاطفی زوجین توجه داشته باشند.

منابع

- ابراهیمی، ل و حیدری، ر (۱۳۹۹). پیش‌بینی گرایش به طلاق عاطفی براساس ویژگی‌هایی شخصیتی، باورهای فراشناختی و بلوغ عاطفی زوجین، پژوهش‌های مشاوره (تازه‌ها و پژوهش‌های مشاوره)، دوره ۱۹، شماره ۷۴، ۳۶-۶۱
- احمدیان، ف و حقایق، س. ع (۱۳۹۹). مدل رابطه‌ای نارضایتی جنسی و کیفیت زندگی در افراد مبتلا به چاقی با توجه به نقش واسطه‌ای صمیمیت زناشویی، *مجله دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید صدوقی یزد*، دوره ۲۸، شماره ۱، ۲۳۰۲-۲۳۱۴
- بختیاری، ا؛ حسینی، س؛ عارفی، م و افشاری‌نیا، ک (۱۴۰۰). نقش واسطه‌ای صمیمیت زناشویی در رابطه بین سبک‌های دلبستگی و نگرش به خیانت زناشویی، *پژوهش‌های مشاوره (تازه‌ها و پژوهش‌های مشاوره)*، دوره ۲۰، شماره ۷۷، ۱۴۰-۱۲۲
- بهبهانی، م و قربان‌شیرودی، ش (۱۳۹۹). اثربخشی درمان گروهی مبتنی بر پذیرش و تعهد بر صمیمیت زناشویی و رضایت جنسی زنان پیش‌یائسه، *روانشناسی کاربردی*، دوره ۱۴، شماره ۵۶، ۳۸۹-۳۶۹
- حاتمیان، ا و بهبودی، م (۱۳۹۶). بررسی رابطه بلوغ عاطفی با صمیمیت زناشویی زنان متاهل مراجعه کننده خانه‌های سلامت مناطق مرکزی شهر تهران سال ۹۶، *چهارمین همایش ملی روان‌شناسی مدرسه*.
- حسین‌زاده، ز؛ قربان‌شیرودی، ش؛ خلعتبری، ج و رحمانی، م (۱۴۰۰). مقایسه اثربخشی زوج‌درمانی هیجان‌مدار و زوج‌درمانی با رویکرد واقعیت‌درمانی بر باورهای ارتباطی و انتظارات زناشویی زوجین، *سنجش و پژوهش در مشاوره و روانشناسی*، دوره ۳، شماره ۸، ۱-۱۳
- قاسمی جوبنه، ر؛ موسوی، س. و و حسینی صدیق، م. ا (۱۳۹۸). نقش میانجی نارسایی شناختی در ارتباط بین ذهن‌آگاهی و صمیمیت زناشویی سالمندان، *روانشناسی پیری*، دوره ۵، شماره ۳، ۲۶۱-۲۵۱
- قاسمی ورنیاب، ب؛ رحمانی، م؛ زربخش بحری، م و ابوالقاسمی، ش (۱۳۹۹). ارائه مدل ساختاری تعهد زناشویی بر اساس بلوغ عاطفی با میانجی‌گری صمیمیت و تحریف‌های شناختی بین‌فردی، *فصلنامه علمی- پژوهشی سبک زندگی اسلامی با محوریت سلامت*، دوره ۴، شماره ۱، ۱۳۳-۱۲۴
- قره داغی، ع و مبینی کشه، ف (۱۳۹۹). مقایسه شفافیت خودپنداره، نقش جنسیتی و بلوغ عاطفی در فرزندان با و بدون تجربه طلاق والدین، *فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی (فرهنگ مشاوره)*، دوره ۱۱، شماره ۴۲، ۲۶۰-۲۳۱
- مبلیان، ع؛ دیاریان، م و یوسفی، ز (۱۴۰۰). نقش میانجی پذیرش خویشتن در رابطه ویژگی‌های شخصیتی و نیازهای گلاسز با کیفیت رابطه زناشویی، *مجله علوم روانشناختی*، دوره ۲۰، شماره ۹۸، ۳۰۵-۳۱۶

ملجائی، ا؛ عرفان پرست، ل؛ عظیما، ن؛ باباپور، ج و حسین پور، ک (۱۳۹۸). بررسی ارتباط بلوغ عاطفی مادر با اضطراب کودکان
حین درمان های معمول دندانپزشکی، تحقیق در علوم دندانپزشکی، دوره ۱۶، شماره ۵۹، ۶۶-۶۰
منصوری، ز؛ باقری، ف؛ درتاج، ف و ابوالمعالی، خ (۱۳۹۹). ارائه الگوی ساختاری پیش بینی صمیمیت زناشویی بر اساس سبک-
های دلبستگی با میانجی گری مولفه تعهد عشق ورزی در دانشجویان متاهل، مجله علوم روانشناختی، دوره ۱۹، شماره ۸۵،

۹۰-۸۱

Bhagat, V., Haque, M., Bin Abu Bakar, Y. I., Husain, R., & Khairi, C. M. (2016). Emotional maturity of medical students impacting their adult learning skills in a newly established public medical school at the east coast of Malaysian Peninsula. *Adv Med Educ Pract*, 7, ۵۷۵-۵۸۴.

Choi, S. Y., Kim, H. R., & Myong, J. P. (2020). The Mediating Effects of Marital Intimacy and Work Satisfaction in the Relationship between Husbands' Domestic Labor and Depressive Mood of Married Working Women. *Int J Environ Res Public Health*, 17(12).

Kardan-Souraki, M., Hamzehgardeshi, Z., Asadpour, I., Mohammadpour, R. A., & Khani, S. (2016). A Review of Marital Intimacy-Enhancing Interventions among Married Individuals. *Glob J Health Sci*, 8(8), 53109.